

DANIŞMA MECLİSİ S. Sayısı : 84

Hava Kuvvetleri Komutanı ve Milli Güvenlik Konseyi Üyesi Orgeneral Tahsin Şahinkaya'nın, 13.5.1971 Gün ve 1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanununun 18 nci Madde (n) Bendinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun Teklifi ve Adalet Komisyonu Raporu. (2/21)

17 Şubat 1982

Danışma Meclisi Başkanlığına

«13.5.1971 gün ve 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 18 nci Madde (n) Bendinin Değiştirilmesine ilişkin Kanun Teklifi» ve gerekçesi ekte sunulmuştur.

Arz ederim.

Tahsin ŞAHİNKAYA
Orgeneral
Hv. K. K. ve Milli
Güvenlik Konseyi Üyesi

GENEL GEREKÇE

Bilindiği gibi 12 Eylül Harekâtı, ilkesi ve milletiyle bir bütün olan Devletin varlığına yönelik anarşi ve terörü önleyerek can ve mal güvenliğini tesis etmek, Devletin otoritesini hâkim kılmak, milli birliği, korumak, sosyal barışı ve beraberliği sağlamak, sosyal adalete, kişi hak ve hürriyeti ve insan haklarına dayalı, laik, Cumhuriyet rejimini sağlam temellere dayalı ve işlerli kılmak amacı ile gerçekleştirilmiştir.

İlk hedef olarak seçilen anarşi, terör ve bölücülükle mücadelede etkili olabilecek Güvenlik Kuvvetlerinin tarafsızlığı, güvencesi ve yetkileri artırılmış, Sıkıyönetim Komutanlarına etkin tedbirler alma olanakları sağlanmış, askeri mahkemelerin hâkim ve savcı mevcutları artırılarak yargının etkinliğini ve cezaların caydırıcılığını sağlayacak önlemlere öncelik verilmiştir. Olağanüstü şartların gereği olarak ve bu amaçla 19 Eylül 1980 gün ve 2301 sayılı Kanunla, 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununda yapılan değişiklikle, Sıkıyönetim Askeri mahkemelerinin görevlerine giren suçlardan ötürü, Sıkıyönetim askeri mahkemelerinin veya Sıkıyönetim Komutanının Adliye veya diğer askeri mahkemelere gönderilmesini lüzumlu gördüğü davalarda verilen üç yıla kadar hürriyeti bağlayıcı ceza hükümlerinin temyiz edilemeyeceği ilkesi benimsenmiş, buna göre de 2474 sayılı Kanunla para cezaları ve para cezası ile birlikte veya müstakil üç yıla kadar hürriyeti bağlayıcı ceza hükümlerinin temyiz olunamayacağı kabul edilmiştir.

Aralıksız devam eden idari ve yasal düzenlemelerle huzur ve güvene yönelik hedeflere azimle ulaşılmış, özellikle terör ve anarşi ile mücadelede büyük başarılar sağlanmıştır. Bu arada bağımsız yargı organları işler hale getirilmiş, Devletin varlığına yönelik suçlara ilişkin örgütsel davalar hüküm ve temyiz incelemesi aşamalarına ulaşmış, Askeri Yargıtayın kadrosu genişletilmiş, tetkik hâkimleri ve savcı yardımcıları ile desteklenmek suretiyle sağlıklı, daha süratli ve verimli çalışma koşulları gerçekleştirilmiştir.

Sıkıyönetime ilişkin yargı hizmetlerinde ulaşılan bu aşamada, fevkalade geçiş döneminin gereği olarak kabul edilmiş bulunan hürriyeti bağlayıcı cezalar yönünden üç yıllık temyiz süresinin, şartların elverdiği ölçüde daraltılarak istisnai olan bu hükmün altı aya (altı ay dahil) indirilmesi uygun görülmüştür. Altı aylık

stirenin kabulü ile özellikle Sıkıyönetim Komutanları tarafından alınan tedbirlerin yaptırım maddesi olan 16 ncı maddeye aykırı fiillerde ceza etkinlik ve caydırıcılığı korunmuş ve Türk Ceza Hukukunun uzun ve kısa süreli hürriyeti bağlayıcı cezalar ayırımı ilkesine uygunluk sağlanmış olacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Bu madde ile genel gerekçede belirtilen nedenlerle, Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerinin görevine giren suçlardan ötürü Sıkıyönetim Askeri Mahkemelerince veya Sıkıyönetim Komutanının adliye veya diğer askeri mahkemelere gönderilmesini lüzumlu gördüğü davalarda verilen para cezaları, para cezası ile birlikte veya mustakilen verilen altı aya kadar (altı ay dahil) hürriyeti bağlayıcı ceza hükümleri ile bu cezaların neticesi olan veya bu cezalara bağlı veya müstakil veya fer'i mütemmim ceza hükümlerinin dahi temyiz edilemeyeceği hükmü getirilmiştir.

Madde 2. — Usul yasalarında, özellikle temyiz ve benzeri usul haklarına ilişkin hükümlerin, temyiz süreleri henüz dolmamış hükümlere uygulanması genel kaidle olmakla beraber, ceza hükümlerinde istikrar ve eşitliğin korunması ilkesi de aynı ölçüde gözetilmediği bulunduğundan hususlardandır.

Bilindiği gibi temyizi mümkün olmayan hükümlerin, Sıkıyönetim Komutanınca veya Askeri Mahkemenin nezdinde kurulduğu komutan veya kurum amiri veya il savcılarınca temyiz edilmesi mümkün bulunmaktadır. Hükümlerin aynı tarihlerde verilmesine rağmen, kararların yazılıp maddede sözü edilen ilgililerce görülmesi, temyiz sürelerinin farklı tarihlerde başlayıp, farklı tarihlerde sona ermesi dalıma mümkün bulunmaktadır. Uygulamada yazışma süre farkından doğacak farklılığın, hakkın özüne etkili olmaması ve farklı sonuçlar doğurmaması bakımından, bu madde ile hükümlerin temyiz edilip edilmeyeceğinin hükmün verildiği tarihte yürürlükte olan kanun hükmüne göre belirlenmesi ilkesi benimsenmiştir. Daha açık bir anlatımla bu kanun hükümlerinin yürürlüğe girdiği tarihten önce verilmiş mahkûmiyet hükmündeki hürriyeti bağlayıcı ceza üç yıla kadar ise temyiz olunamayacaktır. Ancak üç yıldan fazla ise temyiz edilebilecektir. Para cezaları, hürriyeti bağlayıcı ceza ile birlikte verilen para cezaları mütemmim veya fer'i ceza hükümleri hakkında temyiz edilemezlik ilkesi aynen benimsendiğinden bu konuda ayrı bir açıklamaya gerek görülmemektedir.

Madde 3. — Yürürlük maddesidir.

Madde 4. — Bakanlar Kurulunca yürütüleceğine ilişkindir.

Adalet Komisyonu Raporu

TC

Danışma Meclisi
Adalet Komisyonu

Esas No. : 2/21

Karar No. : 31

23 Şubat 1982

DANIŞMA MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milli Güvenlik Konseyi Üyesi Orgeneral Tahsin ŞAHİNKAYA'nın, 13 . 5 . 1971 gün ve 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 18 nci maddesinin 8 . 6 . 1981 gün ve 2474 sayılı Kanunla Değişik (n) Bendinin Değiştirilmesine İlişkin Kanun Teklifi ve gerekçesi ilgili Bakanlıklar ve Milli Güvenlik Konseyi Genel Sekreterliği temsilcilerinin katılmasıyla Komisyonumuzca incelenip görüşüldü.

Teklifin tümü ve maddeleri ayrı ayrı tartışıldı, gerekçesi uygun görüldüğünden, ikinci maddenin ikinci satırındaki (hüküm) kelimesi (hükmün) olarak değiştirilmek suretiyle teklif aynen kabul edildi.

Raporumuz Danışma Meclisi Genel Kuruluna sunulmak üzere saygıyla arz olunur.

Rıfat BAYAZIT
Başkan

M. Fevzi UYGUNER
Başkanvekili

Enis MURATOĞLU
Sözcü

Serda KURTOĞLU
Kâtip

Alâeddin AKSOY
Üye
Bulunamadı

İbrahim BARANGİL
Üye

Necip BİLGE
Üye
Söz hakkım saklıdır

Bekir Sami DAÇE
Üye

Halil ERTEM
Üye

Necdet GEBOLOĞLU
Üye

Halil GELENDOST
Üye

A. Pulat GÖZÜBÜYÜK
Üye

S. Feridun GÜRAY
Üye

İsa VARDAL
Üye
Bulunamadı

Şerafettin YARKIN
Üye
Bulunamadı

HAVA KUVVETLERİ KOMUTANI VE MİLLÎ
GÜVENLİK KONSEYİ ÜYESİ ORJENRAL
TAHSİN ŞAHİNKAYA'NIN TEKLİFİ

13.5.1971 Gün ve 1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanununun
18 nci Madde (n) Bendinin Değiştirilmesi Hakkında
Kanun Teklifi

MADDE 1. — 13.5.1971 gün ve 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 18 nci maddesinin 8.6.1981 gün ve 2474 sayılı Kanunla değişik (n) bendinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Para cezaları, para cezası ile birlikte veya müstakil 6 aya kadar (altı ay dahil) hürriyeti bağlayıcı ceza hükümleri ve bu cezalara bağlı veya müstakil veya neticesi olan fer'i ve mütemmim ceza hükümleri temyiz olunamaz.»

MADDE 2; — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel verilmiş olan hükümler hakkında; hüküm verildiği tarihte yürürlükte bulunan 18 nci maddenin (n) bendi hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

MADDE 3. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4; — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ
METİN

13.5.1971 Gün ve 1402 Sayılı Sıkıyönetim Kanununun
18 nci Madde (n) Bendinin Değiştirilmesi Hakkında
Kanun Teklifi

MADDE 1. — Teklifin birinci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten evvel verilmiş olan hükümler hakkında; hüküm verildiği tarihte yürürlükte bulunan 18 nci maddenin (n) bendi hükümlerinin uygulanmasına devam olunur.

MADDE 3; — Teklifin üçüncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Teklifin dördüncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.